D·N
31/5 1947

Margate-kongressen

Det engelska arbetarpartiets kongress har denna gång tilldragit sig utländska intresse i högre grad än tidigare uppgörelser av detta slag. Kabinettet Attlee har nu sutit i snart två år och har för första gången i den engelska arbetarrörelsens historia kunnat regera med en egen majoritet i underhuset. Redan denna omständighet skulle vara ägnad att ge mötet mellan regering, partistyrelse och representanter för partiets breda lager ett stort material för debatter. Men därtill kommer att de gångna två åren har varit de svåraste, i många avseenden de mest skickelsedigra England har genomgått i fredstid. I ett sådant läge är det oundvikligt att det råder delade meningar både om politikens allmänna orientering och om besluten i särskilda fall. Sedan förra hösten har det rapporterats om djupgående meningsskiljaktigheter, vid några tillfällen har en öppet fronderande minoritet framträtt i underhuset, även vid viktiga voteringar. Det både förutsagts att kongressen i Margate skulle bli en het stund för regeringen.

Det blev livliga debatter, men mycket hett blev det inte. En engelsk tidning har liknat kongressen vid ett arbetarparlament, och det förefaller ganska träffande: debatterna har förts i fullständig fribet, men med en moderation och saklighet som vittnar om partiets känsla för sitt ansvar i denna besöksmena tid. Kongressen stod samlad kring regeringen och partiledningen i en känsla av att det första skedet av labourpolitiken i regeringsutställning nu är passerat. Ett nytt tar sin början. Det huvudsakliga av lagstiftningsarbetet för den löpande parlamentsperioden är utfört.

Det är bara en första början, framhöll premiärministern, men fortsättningen blir beroende av hur nästa val utfaller. Till dess skall man koncentrera sina krafter på förvaltningen, på en uppgift som kan sammanfattas i ett enda ord: produktionsökning. Därpå hänger inte bara nästa val för arbetarpartiet. Hela engelska folkets levnadsstandard, landets ekonomiska och sociala förhållanden och inte minst dess förmåga att göra sig gällande i världen beror på att man lyckas genomföra den kraftansträngning under stora försakelser som nu fordras — och fordras för en lång tid framåt. Från regeringshåll ville man antyda att det nu var arbetsgivarnas och arbetarnas sak att med förenade krafter öka produktionen. På den punkten har en del kritik framkommit: man är beredd att "åra åt svångremmen", som finansministern Dalton karaktäriserade de närmaste utsikterna för konsumtionen då han bebådade ytterligare nedskärningar utan att närmare precisera dem — de kan också komma att gälla den redan knappa tillgången på livsmedel. Men det finns fortfarande ett vittskrickt fält för regeringens insatser: modernisering av den i vissa fall föråldrade industriella apparaten, fördelning av råämnen med prioritet för produktionen av vital betydelse, åtgärder för att göra arbetet i de otillräckligt bemannade industrierna mer attraktivt, t. ex. genom lönedifferentiering, och slutligen en planmässig och effektiv ökning av arbetskraften.

Huvudinvändningen mot en värnpliktstid på endast nämnder gällde just den större tillgång på arbetskraft som man skulle vinna genom en övningstid på endast tolv månader i förening med en minskning av de väpnade styrkor som är garnisonerade i utomeuropeiska områden. Redan vid värnpliktsfrågans behandling i underhuset hade regeringen fallit undan för oppositionen inom partiet och genom en snabb volt accepterat dess krav på den reducerade övningstiden. Därmed hade också partikongressen befriats från ett av de allvarligaste konfliktämnena. Nu sanktionerade kongressen som en patriotisk viljeyttring med överväldigande majoritet beslutet om införande av värnpliktt i fredstid, som partiet hittills alltid motsatt sig — ännu fyra månader före